

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р *Марияна Кузманова*,
член на Научното жури за публична защита на дисертационния труд
на *Вяра Василева Кюрова*
на тема: **"Сезонност и конкурентоспособност в хотелиерския бизнес"**
за присъждане на образователна и научна степен "доктор"
по научната специалност "Икономика и управление"

Основание за изготвянето на рецензията е Заповед на Ректора на ЮЗУ "Неофит Рилски" - Благоевград № 2603/ 27.10.2011 г.

1. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА ИЗСЛЕДВАНАТА ПРОБЛЕМАТИКА.

Рецензираният дисертационен труд е посветен на изследването на сезонността и конкурентоспособността в хотелиерския бизнес, който играе съществена роля за развитието на туризма като стратегически отрасъл за националното стопанство. Ето защо в контекста на световната финансова и икономическа криза авторката насочва своите усилия към проблемите на сезонността в туризма, които влияят съществено върху крайните резултати на хотелиерския бизнес. Във връзка с това специално внимание трябва да бъде отделено на мерките за повишаване на ефективността на използването на материалната база, подобряване на крайните финансови резултати и др. Решаването на тези въпроси е немислимо без изследването на конкурентоспособността на хотелиерския бизнес.

Всичко това илюстрира актуалността и значимостта на изследваната в дисертационния труд проблематика.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД. СЪДЪРЖАНИЕ И ПОСТРОЙКА НА ИЗЛОЖЕНИЕТО.

Дисертацията на Вяра Василева Кюрова е разработена в обем от 276 страници, като структурата включва увод, три глави, заключение и приложения (62 стр. - 97 таблици). В основния текст на дисертационното изследване са включени 12 таблици и 41 фигури. В списъка с използвана литература са посочени 219 източника.

Правят добро впечатление балансираната структура на дисертацията и целенасоченото изследване.

В *увода* са обосновани актуалността и значимостта на темата на дисертационния труд. Правилно са дефинирани обектът и предметът на изследването, основната научна теза, целта и изследователските задачи. Изследването е отграничено по време, място, методология и обхват (стр. 5).

В *първата глава* на дисертационния труд докторантката изследва методологическите проблеми на сезонността и конкурентоспособността в хотелиерския бизнес. Тя анализира мястото на хотелиерството в икономиката и туризма и особеностите на хотелиерския продукт. На тази основа централно място в изложението е отделено на сезонността в хотелиерството (същност,

причини и фактори, основни проблеми, измерване). Интерес представлява изложението, посветено на конкурентоспособността в хотелиерството (дефиниция, фактори, измерители).

Втората глава заслужава висока оценка, защото в нея е представена методика за анализиране на влиянието на сезонността върху конкурентоспособността на хотелиерския бизнес. Акцентите са поставени върху измерителите за анализиране на сезонността, конкурентоспособността и влиянието на сезонността върху конкурентоспособността на хотелиерския бизнес, методите на изследване и алгоритъма на процеса на анализ.

Третата глава на дисертационното изследване е посветено на емпиричното изследване. На базата на богата статистическа информация авторката оценява състоянието на хотелиерския бизнес. Изследването обхваща периода 2002 - 2009 г. Оценките са извършени на национално и регионално равнище. Следващото направление на анализа е свързано с оценката на влиянието на сезонността върху хотелиерския бизнес за периода 2002 - 2009 г. Ключово място в анализа е отделено на изучаването на влиянието на сезонността върху конкурентоспособността. Успешно доказана е хипотезата, че нарастването на заетостта на материалната база на хотелиерските предприятия ще повиши тяхната конкурентоспособност. Изследван е потребителският избор в хотелиерството и нагласите на хотелиерския бизнес. Разработени са примерни модели за намаляване на сезонността и повишаване на конкурентоспособността на хотелиерския бизнес.

В *заключението* на дисертационния труд е направено обобщение на резултатите от проведеното изследване, на тази основа са формулирани важни изводи и насоки за бъдещи изследвания.

3. ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ПРИНОСИ НА КАНДИДАТА.

Рецензираният дисертационен труд представлява самостоятелно научно-практическо изследване, актуално и значимо за управленската теория и практика.

Авторката формулира следните приноси в дисертационния труд: извеждане на основни методологически проблеми в областта на сезонността и конкурентоспособността на хотелиерския бизнес; теоретическа обосновка на взаимовръзката между сезонността и конкурентоспособността в хотелиерския бизнес и извеждане на резултати от конкретни статистически данни; разработена е методика за анализиране и оценяване на влиянието на сезонността върху конкурентоспособността в хотелиерския бизнес и е предложен алгоритъм за нейното прилагане; направена е оценка на влиянието на сезонността върху конкурентоспособността на хотелиерския бизнес; предложени са апробирани в практиката модели на комплексни хотелски продукти, изградени на базата на наличните туристически ресурси съобразно съответните сезони, които целят намаляване влиянието на сезонния фактор и повишаване на конкурентоспособността на хотелския бизнес.

4. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ.

При разглеждане на понятията сезонност и конкурентоспособност авторката представя мненията на редица български и чужди автори. Разработката би спечелила, ако на това място изложението беше в по-голяма степен систематизирано чрез сравняване на различните тези в табличен вид и тяхната критична интерпретация като основа за формиране на авторската позиция на докторантката. Този подход би бил особено полезен при определянето на измерители на сезонността и оценката на нейното влияние върху конкурентоспособността в хотелиерския бизнес. При разглеждането на понятията конкурентоспособност и конкурентни предимства на различните равнища би могло да се желае по-голяма целенасоченост в изложението (първа глава). Дисертационното изследване може да се обогати и чрез прилагане на ценовия подход при разработването на моделите за намаляване на сезонността и повишаване на конкурентоспособността в хотелиерския бизнес, а не само на ресурсния подход.

Направените критични бележки не омаловажават постиженията на авторката. Много от тях могат да се разглеждат като идеи за бъдещи изследвания.

5. ПУБЛИКАЦИИ НА АВТОРКАТА, СВЪРЗАНИ С ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

Списъкът на публикациите по дисертационния труд включва 4 заглавия, които отразяват съществени страни от дисертационния труд.

6. АВТОРЕФЕРАТ И СПРАВКА ЗА ПРИНОСИТЕ.

Авторефератът отразява правилно съдържанието на дисертационния труд. Справката за приносите е направена коректно съобразно постиженията на докторантката.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа значими научни и научно-приложни приноси, които са доказателство за сериозната теоретична подготовка на авторката в изследваната област. Той отговаря на изискванията, предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Това ми дава основание да дам положителна оценка и да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на Вяра Василева Кюрова образователната и научна степен "доктор" по научната специалност "Икономика и управление".

София, 30.11. 2011 г.

Рецензент:
/доц. д-р Марияна Кузманова/